

**III Semester B.Com. Examination, November/December 2013
(Repeaters Scheme) (2011-12 Only)**

LANGUAGE SANSKRIT – III

Bhaimiparinayanataka Sangraha (I to IV Acts) and Vanijya in Nitisara

Time : 3 Hours

Max. Marks : 90

Instruction : Answer in Sanskrit, Kannada or English.

- I. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ।
या॒षु॑दा॒दरू॒ ए॒रदू॒ पृ॒थृ॒गै॒ग॒ उ॒डृ॒रि॒स॒.

Answer any two questions : (2×10=20)

- 1) भैमीपरिणय नाटकस्य तृतीयाङ्कमधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।
भृ॒मै॒पृ॒रिण॒य ना॒टक॒द भृ॒त्त॑या॒० कृ॒वन्न॒ कु॒रित॒ पृ॒चं॒ चर॒यि॒रि॒.

Write an essay on Third Act of Bhaimiparinaya Nataka.

- 2) नलस्य पात्र परिचयं कुरुत ।
नै॒ज॒न पृ॒थृ॒वन्न॒ च॒त्ति॒स॒.

Sketch the character of Nala.

- 3) भैमीपरिणय नाटकस्य कर्तुः - देश-काल-कृतीः अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।
भृ॒मै॒पृ॒रिण॒य ना॒टक॒द कृ॒त्त॑-का॒ल-दे॒श-कृ॒तिग॒ङ्गन्न॒ कु॒रित॒ पृ॒चं॒ चर॒यि॒रि॒.

Write an essay on date-place-works of the author of Bhaimiparinaya Nataka.

- II. चतुर्णाः श्लोकानाम् अनुवादं कृत्वा विवृणुत ।
ना॒ल्य॒ शै॒ल॒कृ॒ग॒न्न॒ आ॒नुवा॒दि॒स॒ वै॒परि॒स॒.

Translate and explain any four stanzas : (4×5=20)

- 1) सञ्चिन्त्य तां नयनयोरमृतं निषिद्धं

सौदामिनी - स्फुरितवच्यलितां मृगाक्षीम् ।

आनन्द-शोक-कुतुक-स्थगितेऽन्तरङ्गे

कोऽप्यद्भुतः प्रसरतीव दशाविपाकः ॥

2) मधुवन-तरूमाला-मध्यविद्योत माना

सुरुचिर-विभवाभिस्सेव्यमाना सखीभिः ।

चरणकलितयात्रा चंपकस्निग्धगात्रा

नवकुवलयनेत्रा नेत्रयोः पात्रमासीत् ॥

3) यथा लश्मीस्सिन्धौ समजनि, तथेयं तव कुले

पवित्रीकर्ताऽसौ जनयितृ-वरित्रोः कुलयुगम् ।

तवेयं कन्या स्यात् त्रिजगदभिनन्दैः निजगुणैः

अरुन्धत्यादिभ्योऽप्यतिशयित - सौशील्यगरिमा ॥

4) 'शारदोपधृत - कच्छपीसमा -

- ५५ कारदोर्निहित - वीणयोज्ज्वलन् ।

शारदोडुपति - कान्तकान्तिमान्

नारदो मुनिरयं विभाव्यताम् ।

5) निराहारः शेते, क्वचन जनगोष्ठीं न सहते,

स्वपन् जागर्ति द्राक्, 'कव नुचलसि भैमीति विलपन्' ।

महामोहावतैः भ्रमित इव भैमीम् अनुसरन्

स्तुवन् निन्दन् नन्दन् भवति स सदा तन्मय इव ॥

6) अजानाना पत्युः परिचरणमार्गान्मम सुता

श्रमाद्वा मौगध्याद्वा स्खलति यदि किञ्चित् स्वयमियम् ।

तदाऽ स्यास्स्खालित्यान्यपरिगणयन् मर्षय तथा

ह्युदाराणां चेतो भवति परदोषाऽनभिमुखम् ॥

III. गद्यभागम् अनुवदत् ।

गद्यभागम्नूः अनुवादैः ॥

Translate the prose passage.

(1×10=10)

1) अशोक : सखे युवयोराकारविशेषः परस्परानुरूपो भवतीति, सुक्तः तवास्यामभिलाषः ।

राजा : तेन हि अस्याः पार्श्वे आत्मानं लिलिखिषामि, अनया चित्रफलकाऽ वलम्बिन्या लेखन-शलाकया । वर्णिकापूरणं तु ततो भविष्यति । (इति लेखनम् अभिनयति)

अशोक : (दृष्ट्वा) - वयस्य, इदानीम् अतिरमणीयाकृती युवां रति रतीशाविव राराज्येथे ।

अथवा / अङ्गवा / OR

2) राजा (सश्लाघं) - साधूपक्षिप्तं शारदया । श्रोत्यामि नावदिदार्नीं किमुत्तरं दास्यतीति ।

दमयन्ती (सरोषं) - मनसा वृताद् अन्यं त्रिभुवनपतिरपि स्वप्नेऽपि न स्मरेयम् ।

राजा - अहो दृढसङ्कल्पेयम् । इन्द्रादीनपि न अनुमन्यते इति ज्ञायते ।

शारदा - सर्वथा भगवान् त्वां परिरक्षतु ।

IV. त्रयाणां वाक्यानां ससन्दर्भं विवृणुत ।

म्हूरु वा कृगङ्गन्मूः स०द्भृः सैः इवरीसः :

Annotate any three sentences : (3×4=12)

1) वराकास्ते प्रसुप्तं सिहं प्रबोध्य प्रलीयमानाः फेख इव प्रणष्टाः ।

2) तथापि तादृशं वस्तु सुलभं कोऽनुमन्यताम् ।

3) कोऽत्र दोषः ? शुद्धमेवेदं नवलेखनशिल्पमपि ।

4) विभावसोः पुरतः खद्योता इव - प्रलीना प्रचलेयुः ।

5) चेतोभ्रान्त्युदधिं तरीतुम धुना नौका तु नौ का भवेत् ।

6) प्रीत्या पालय वा, वने विसृज वा-न्यस्तस्समस्तो भरः ।

V. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत।

वरदन् कुरितु लप्तु छिप्पै चरेयिरः

Write short notes on **any two** :

(2x4=8)

1) सूत्रधारः ।

2) केशिनी ।

3) शारदा ।

4) चित्रफलक प्रसङ्गः ।

VI. स्वदेशविदेश व्यवहारे पण्याध्यक्षस्य कर्तव्यानि अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।

न्नदेशं हाग्ना विदेशं वृपकारगल्लिप्णुद्युद्युक्ष्मन् कर्तव्यगल्लन् कुरितु वृचंद चरेयिरः

Write an essay on the duties of 'पण्याध्यक्ष' in transactions within the country and that of foreign countries.

(1x10=10)

अथवा/ अङ्गवा/ OR

अक्षपटले गाणनिक्य क्रमं अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।

अक्षपटलदल्लि लैक्ष्मीविद्वव कुमवन्नन् कुरितु वृचंद चरेयिरः

Write an essay on maintaining Accounts in 'अक्षपटल'.

VII. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत।

वरदन् कुरितु लप्तु छिप्पै चरेयिरः

Write short notes on **any two** :

(2x5=10)

1) साहसदण्डः ।

2) अन्तपालः ।

3) वैदेहकव्यञ्जनः

4) वैधरणम् ।